

EINES PER A LA FORMACIÓ
COOPERATIVA

SER SOCI D'UNA COOPERATIVA

Cooperatives de Treball
de Catalunya

INTRODUCCIÓ

La guia Ser soci d'una cooperativa ens explica diferents aspectes del cooperativisme, des dels seus orígens a Catalunya i al món, al funcionament real de les cooperatives, els aspectes legals, econòmics i societaris que poden ajudar la persona sòcia a conèixer millor què és i com funciona la cooperativa.

Les cooperatives a Catalunya estan dins la [Llei 12/2015 de 9 de juliol, de cooperatives](#).

De què parlem quan parlem de cooperativa? Doncs buscarem dues referències, entre moltes, una de legal i una d'universal; la que en fa la Llei 12/2015 de cooperatives i tal com en parla [l'Aliança Cooperativa Internacional](#).

L'actual llei de cooperatives defineix la cooperativa avui a Catalunya, en el seu article 1:

“ Les cooperatives són societats que, actuant amb plena autonomia de gestió i sota els principis de lliure adhesió i de baixa voluntària, amb capital variable i gestió democràtica, associen persones físiques o jurídiques amb necessitats o interessos socioeconòmics comuns amb el propòsit de millorar la situació econòmica i social de llurs components i de l'entorn comunitari fent una activitat empresarial de base col·lectiva, en què el servei mutu i l'aportació pecuniària de tots els membres han de permetre de complir una funció orientada a millorar les relacions humanes i a posar els interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular.

Els principis cooperatius formulats per l'Aliança Cooperativa Internacional s'han d'aplicar al funcionament i a l'organització de les cooperatives, s'han d'incorporar a les fonts del dret cooperatiu català com a principis generals i aporten un criteri interpretatiu d'aquesta llei.

Les cooperatives poden dur a terme qualsevol activitat econòmica o social. ”

Obrint una mica més la perspectiva, busquem quina és la definició que en fa l'Aliança Cooperativa Internacional, com a entitat representativa del cooperativisme arreu del món.

“ Les cooperatives són empreses **centrades en les persones** que es creen amb la finalitat de respondre als somnis dels seus membres. Els guanys generats es reinverteixen en l'empresa o es retornen als seus membres.

Les cooperatives uneixen persones de manera **democràtica i igualitària**, ja siguin els seus membres clients, treballadors, usuaris o residents, aquestes es gestionaran de manera democràtica com la regla de “una persona, un vot”. Els seus membres comparteixen els mateixos drets de vot, independentment del capital que aporten a l'empresa. Poden prendre el control de les seves economies futures, i perquè no són propietat d'accionistes, els beneficis econòmics i socials de la seva activitat es queden en les comunitats d'allà on s'estableixen.

En tant que són empreses **basades en valors**, no només per crear riquesa, les cooperatives comparteixen principis internacionalment i actuen juntes per a construir un món millor a través de la cooperativa. Al posar l'equitat i la igualtat en el si de l'empresa, les cooperatives de tot el món estan permetent a la gent treballar conjuntament per a crear empreses sostenibles que generen llocs de treball a llarg termini i que creen prosperitat.

El desenvolupament econòmic cooperatiu, caracteritzat per la recerca de mitjans de producció i intercanvis eficients basats en la cooperació, permet millorar la vida de les persones i tenir cura del medi ambient. Aquest model està lluny de ser un fenomen marginal, **una de cada sis persones** al planeta és cooperativista.

”

1. EL MÓN COOPERATIU

1. Breu història del cooperativisme al món i a Catalunya

Els orígens

Tot i que les persones sempre han establert formes de treball igualitàries, el cooperativisme, tal com l'entendem avui, sorgeix arran dels efectes provocats per la doble revolució política i social de final del segle XVIII, en un context marcat per les condicions de vida de misèria de la majoria de la població.

Les primeres cooperatives modernes sorgeixen a Europa a mitjan segle XIX, en un moment en què els canvis industrials i urbans modificaven molt ràpidament les formes de vida. A les ciutats fabrils una gran part de la població patia marginació, pobresa i exclusió social. Davant d'aquesta situació, la classe obrera va començar a organitzar-se per consumir, treballar, construir els seus propis habitatges i prestar-se diners.

La Gran Bretanya, país pioner de la Revolució Industrial, fou també l'escenari de les primeres experiències cooperatives. Es calcula que l'any 1832 hi havia a Gran Bretanya unes 500 cooperatives.

L'any 1844 a Rochdale, petita ciutat propera a Manchester, es constituí la Societat d'Honorables Pioners, amb la finalitat subministrar als seus membres «productes de qualitat» a «preus justos». Aquesta experiència cooperativa és remarcable pel fet que els pioners, a l'hora d'establir el seu mètode de funcionament, van redactar la primera versió dels principis cooperatius.

Aquests principis, adaptats a les diferents circumstàncies històriques, encara són vigents, amb la voluntat de ser útils i aplicables a la gestió de les diferents experiències cooperatives d'arreu del món.

Van començar a néixer federacions i confederacions de cooperatives. Robert Owen, com a precursor del moviment cooperatiu, fou l'impulsor de la idea d'una organització internacional del moviment cooperatiu i l'any 1895 a Londres, es constitueix l'[Aliança Cooperativa Internacional \(ACI\)](#), que s'autodefineix com una organització

no governamental independent que reuneix, representa i serveix organitzacions cooperatives d'arreu del món. Els membres de l'ACI són 306 organitzacions cooperatives de tots els sectors d'activitat repartides per 105 estats i que representen més de 1.2 bilions de cooperativistes dels 2.6 bilions que hi ha al món (dada de 2018).

Al llarg del segle XX el cooperativisme serà considerat alternativament com a eina de transformació social, com a fórmula per fugir de la misèria, com a instrument de les polítiques d'ocupació o com a mètode de desenvolupament dels països pobres. Ja entrats en el segle XXI, es considera el cooperativisme com una alternativa idònia per situar l'activitat econòmica al servei de les persones i gestionar-la amb criteris democràtics, responsables i sostenibles.

Catalunya

Durant el primer terç del segle XIX, Catalunya pateix una depressió econòmica que frena el progrés industrial i el comerç català. Consegüentment, a mitjans de segle, els moviments obrers es troben molt arrelats a la realitat catalana, tot i que estava prohibit qualsevol tipus de moviment col·lectiu. Malgrat això, es posen en marxa les primeres associacions d'obriers per obtenir ajut de tipus mutualista, organitzacions que funcionen, sense saber-ho, com a cooperatives.

El 1840 trobem formes mixtes de sindicat obrer, mutualitat i cooperativa de producció que neixen com a arma de resistència activa de la classe treballadora a les ciutats, com per exemple la "Societat de Teixidors a Mà" i "L'Associació Mútua d'Obrers de la Indústria Cotonera".

L'any 1842 es crea a Barcelona la "Companyia Fabril de Teixidors de Cotó", que ja actuà com a cooperativa de treball i com a mútua en situacions d'atur, malaltia i invalidesa.

Posteriorment a les mobilitzacions obreres organitzades, en la major part en cooperatives de producció, trobem altres formes d'organització popular a través de les cooperatives de consum, que es configuren en forma de societat secreta i funcionen a la clandestinitat.

El 1868 la Direcció Central de Societats Obreres de Barcelona, de recent constitució, organitzà un congrés en què apostà pel cooperativisme com a fórmula pel

desenvolupament econòmic, acceptant així els principis de la cooperació. Malgrat la persecució que patien, al 1897 el moviment cooperatiu es trobava molt estès a Catalunya. Tant que el 1902, el moviment cooperatiu català participava al Congrés de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) de Manchester, de la qual fora en serà membre el 1920.

Podem dir que Catalunya ha estat precursora del moviment cooperatiu a l'Estat espanyol. Sobretot pel fet de tractar-se d'una zona amb una forta implantació industrial. Posteriorment, el moviment s'estengué a l'Estat espanyol i principalment al País Valencià, Andalusia, Euskadi i Galícia.

A principis del segle XX, a Catalunya trobem diversitat de cooperatives, tant de consum com de producció, d'habitatge, d'ensenyament, de pescadors, de serveis, cooperatives de transports, destaquem una cooperativa sanitària, "Quinta de Salut l'Aliança" que era la més gran d'Europa, de distribució elèctrica i agrícoles, que englobaven les activitats de viticultura, floricultura, avícola, lletera, ramadera...i que es trobaven en quasi totes les poblacions i comarques de Catalunya i controlaven la majoria del tràfic econòmic.

El cooperativisme tingué un fort impuls durant l'època de la Segona República, que es veié estroncat per l'alçament militar del 1936.

Mentre que el 1935 s'estima l'existència de 300 cooperatives de producció i treball, el 1940 només en trobem 90 i el 1942 en trobem 65. La Ley de Cooperación estatal reflecteix una clara subordinació de la cooperativa a la Central Nacional Sindicalista, sindicat de la Falange Espanyola. Durant el franquisme, els immobles de les cooperatives foren confiscats i llurs béns eren traspassats; se sofriren tota mena de repressions, adulteracions i espoliacions. En aquest període, les poques cooperatives existents operen totalment en la clandestinitat, esdevenen refugis populars que ofereixen cultura, oci, treball i ensenyament a la classe popular.

És a partir de la segona meitat dels anys de 1960 quan comença un cert despertar en la creació de noves cooperatives i la reanimació d'algunes que havien quedat inoperants. A diferència de les antigues i clàssiques cooperatives de consum, els associats de les quals procedien bàsicament de la classe obrera, els socis d'aquestes noves entitats abasten a tots els estaments socials. A més, el concepte o idea del cooperativisme es va estenent

a tota la societat, ja que s'amplia considerablement l'àmbit d'actuació d'aquestes organitzacions a l'adaptar-se a les noves necessitats que van sorgint.

En aquest moments reprenen importància les cooperatives de serveis com a formes d'organització col·lectiva d'indústries i professionals independents. Prenen un paper important les cooperatives d'ensenyament com a clara alternativa innovadora que utilitza metodologies progressistes desvinculades de la situació política i religiosa.

Les cooperatives d'habitatge són les principals precursors d'habitatge per a les classes socials amb dificultats d'adquirir un habitatge digne i les cooperatives agràries reprenen l'activitat principalment a Tarragona i Lleida.

Les noves normatives en matèria de cooperatives trenquen el constrenyiment en què havien estat sotmeses, reconeixent aquestes entitats com a autèntiques empreses i declarant explícitament que qualsevol activitat legal podrà desenvolupar-se per una cooperativa.

La mort del dictador, el novembre de 1975, obrí un procés de transició des de la dictadura cap a la reinstauració d'institucions democràtiques que comportà, també, la recuperació de la Generalitat de Catalunya, en un clima d'esgotament del franquisme i reivindicació de les llibertats ciutadanes.

Amb la represa de la democràcia i amb les primeres eleccions autonòmiques i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979, la Generalitat de Catalunya assumeix plenes competències en matèria de cooperatives; situació que permet que durant els anys següents neixin les federacions de cooperatives i la Confederació de Cooperatives de Catalunya, organitzacions que fan possible entre 1982 i 1985 la creació de més de 4.000 cooperatives.

El cooperativisme en xifres

A nivell mundial hi més de 2.6 milions d'empreses cooperatives amb més de 1.000 milions de membres, persones sòcies de diferents tipologies; l'activitat cooperativa genera 1.1 bilions de dòlars, dels quals depèn el benestar de gairebé la meitat de la població mundial. Podem trobar cooperatives en 145 estats / països i en totes les regions mundials.

Si combinem l'economia cooperativa global, si fos un estat, és més gran que l'economia de França i se situa just darrere l'economia alemanya; i seria la cinquena unitat econòmica al món.

L'ocupació en o dins l'àmbit de les cooperatives afecta el 8,73% de la població ocupada del món.

El 2012 va ser declarat, per les Nacions Unides (ONU) [Any Internacional de les Cooperatives](#) amb el lema *Les cooperatives construeixen un món millor*. Convençuda del potencial de creixement del model empresarial cooperatiu i dels beneficis que aporta a tot el món, l'[Aliança Cooperativa Internacional](#) ha posat en marxa la campanya Dècada de les cooperatives que, fins el 2020, farà que el model cooperatiu sigui:

- Líder reconegut en sostenibilitat econòmica, social i mediambiental
- El model preferit de les persones
- El model d'empresa que més ràpid creixerà al món

A Catalunya

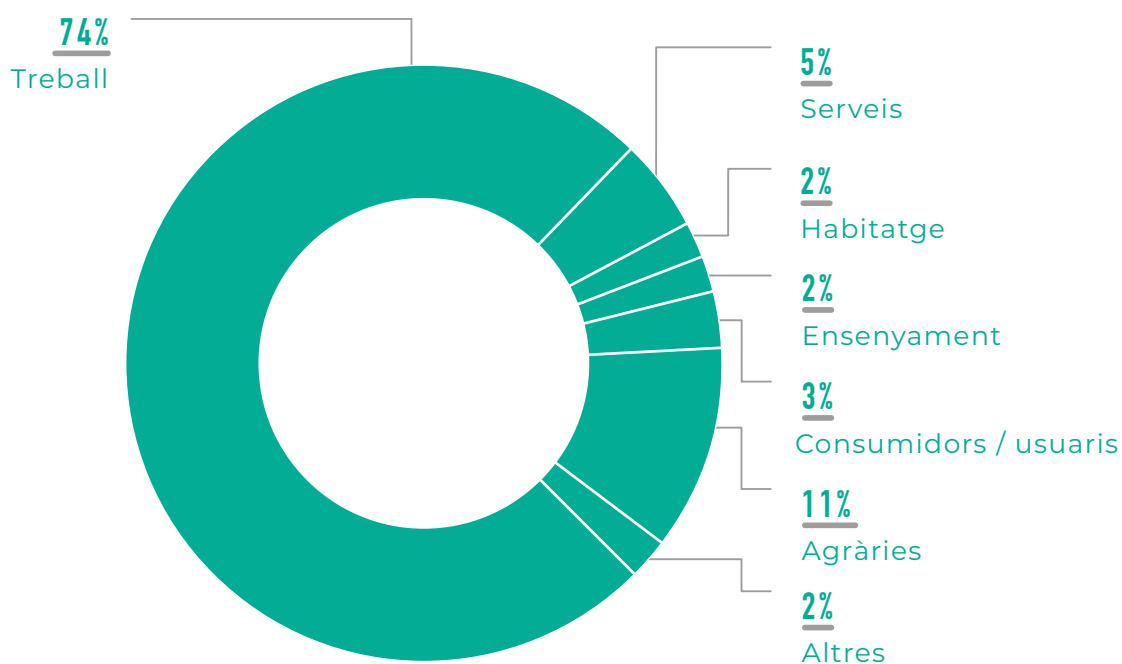
Per tal de tenir una imatge de la rellevància social i econòmica de les cooperatives a Catalunya ens basem en les dades de l'Anuari del Cooperativisme 2016 que elabora la Confederació de Cooperatives de Catalunya, i amb les quals es visualitza el cooperativisme com a sector empresarial creador de riquesa, generador de llocs de treball i de cohesió social en el conjunt del teixit socioeconòmic de Catalunya.

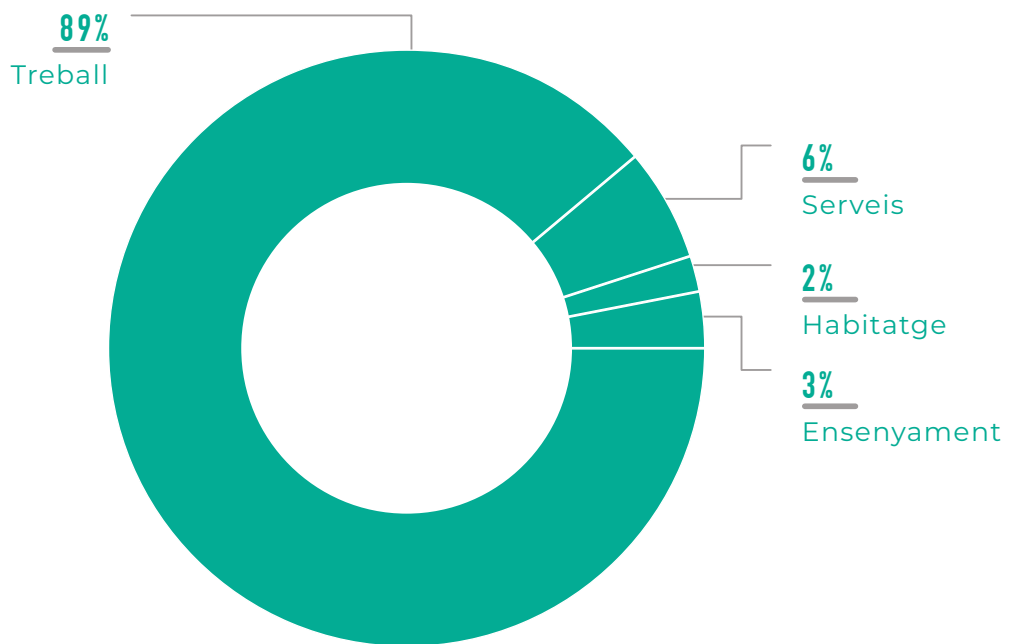
A Catalunya hi ha més d'1.000.000 de persones vinculades al cooperativisme, en la suma de persones sòcies treballadores, sòcies de treball, treballadores i sòcies de consum.

- El 15% dels catalans són socis d'alguna cooperativa, ja sigui com a treballadors o com a consumidors.
- Les cooperatives catalanes produeixen actualment al voltant del 6% del PIB de Catalunya.
- El cooperativisme està present en tots els sectors i activitats econòmiques, des de les de caire més tradicional a les més vinculades a filons d'ocupació.

A Catalunya actualment, segons les dades de l'Anuari de les Cooperatives de 2016, hi ha unes 4.500 cooperatives en funcionament que ocupen al voltant de 46.000 persones.

Aquestes cooperatives es concentren de forma majoritària a la demarcació de Barcelona (58.2%), es dediquen al sector serveis en un 57.8% i són cooperatives de treball en un 74%.

- El perfil de la cooperativa catalana és de petita i mitjana empresa, amb una tendència actual cap a la dimensió més mitjana.
- Presenten una estructura i grandària empresarial dinàmica i flexible que permet una alta adaptabilitat als canvis i a les necessitats.
- Representen al voltant del 2% de l'ocupació a Catalunya.
- Estan implantades a tot el territori català: no hi ha cap comarca sense presència cooperativa.

Algunes cooperatives catalanes

[Gramagraf, sccl](#): cooperativa de treball badalonina, fruit d'una reconversió als anys 80, treballa en el sector de les arts gràfiques.

[Biolord coop](#): cooperativa rural sense finalitat de lucre que agrupa una vintena de pagesos i entitats de comarques del Pirineu Català. Conreen pomes de muntanya per reivindicar la pagesia com a valor fonamental de l'economia i la cultura local.

[Gedi, sccl](#): cooperativa de treball i d'iniciativa social amb seu a Barcelona. Té més de 80 persones sòcies i desenvolupa activitats entorn a la intervenció educativa arreu de Catalunya, des de fa gairebé 20 anys.

[Ara Llibres, sccl](#): és una editorial cooperativa al servei de la cultura catalana, compromesa amb la innovació i amb vocació internacional, constituïda com a cooperativa de treball i membre del grup cooperatiu [Som](#), un grup cooperatiu que vol dotar la cultura catalana d'una indústria cultural i de comunicació innovadora amb voluntat de lideratge, de vocació internacional i al servei de la societat.

[Dies d'agost, sccl](#): és una cooperativa de comunicació osonenca sense ànim de lucre que neix el gener de 2016, està constituïda per dues persones sòcies treballadores. Editen [Setembre](#), una publicació digital crítica, social i cultural.

[Coop57, sccl](#): cooperativa de serveis financers, ètics i solidaris que té com a objectiu principal, contribuir a la transformació social de la nostra economia i de la nostra societat.

[Cooperativa del Pallars, sccl](#): cooperativa fundada per ramaders l'any 1920. Actualment es dediquen a la fabricació de pinso i a proporcionar serveis per a ramaders d'alta muntanya.

[Comunitat Minera Olesana, sccl](#): cooperativa de consumidors i usuaris des del 1992, provinent d'una societat fundada el 1868. Abasteix d'aigua la població d'Olesa.

[La Borda, sccl](#): cooperativa mixta d'habitatges en règim de cessió d'ús i de persones consumidores i usuàries d'habitatge del districte de Sants de Barcelona.

[Cercador](#) de cooperatives de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya.

2. MODEL COOPERATIU

1. Cooperatives i economia social

Tradicionalment definim l'**Economia social** com la part de l'economia situada entre el sector públic i el sector privat tradicional capitalista. Es caracteritza pels objectius de servir l'interès dels seus membres i la col·lectivitat, d'organitzar-se democràticament i de distribuir els seus beneficis d'acord amb criteris que posen per davant les persones i el factor treball abans que el capital.

Segons la Confederació Empresarial Española de la Economía Social (CEPES), l'economia social es guia pels següents principis:

- Primacia de les persones i la finalitat social per sobre del capital
- Aplicació dels resultats obtinguts de l'activitat econòmica principalment en funció de l'activitat realitzada o reinversió per al seu objecte social
- Promoció de la solidaritat interna i amb la societat que afavoreixi el compromís amb el desenvolupament local, la igualtat d'oportunitats, la cohesió social, la generació d'ocupació de qualitat, la sostenibilitat...
- Independència en relació als poders públics

Entenem que formen part d'aquest conjunt empresarial i organitzacional: les cooperatives, les societats laborals, les mutualitats, els centres especials de treball, les empreses d'inserció, les cofaries de pescadors, les associacions i les fundacions.

En una lectura més oberta i propera en el temps, podem parlar també de l'**Economia Social i Solidària** com una altra manera de fer economia, formada per multitud d'iniciatives de producció, comercialització, consum i finançament que funcionen dia a dia sota lògiques més democràtiques, equitatives, solidàries i respectuoses amb les persones, el medi ambient i els territoris, que no pas les empreses capitalistes, i que adopten la forma de cooperatives i altres empreses de propietat col·lectiva, d'associacions dedicades al camp social o al desenvolupament local, de xarxes d'intercanvi, d'horts

comunitaris, de sistemes de gestió comunal, de pressupostos públics participatius, etc. o com “l'àmbit inclusiu de la diversitat de realitats que practiquen economia cooperativa per tal de configurar un àmbit alter econòmic en un context d'economia plural que les reforci i les fecundi mútuament.”¹

Aquesta ESS es caracteritza per tres trets diferencials:

Donar primacia a la satisfacció de necessitats humanes per sobre del lucre

1. Donar primacia a la satisfacció de necessitats humanes per sobre del lucre
2. Gestionar la pròpia activitat econòmica de manera democràtica
3. Estar compromeses amb el seu medi natural i social

2. Valors i principis cooperatius

L'any 1995 l'Aliança Cooperativa Internacional va adoptar la Declaració revisada sobre la Identitat Cooperativa, que conté la definició de cooperativa, com hem vist al principi, també els valors de les cooperatives i els set principis cooperatius.

Com hem anat veient, les cooperatives sorgeixen com a resposta al model d'empresa basat en el capital. És dir que, a grans trets, podem definir dos models d'empresa amb una filosofia (valors) i uns objectius ben diferents:

- L'empresa cooperativa basada en les persones i que utilitza el capital pecom a instrument per assolir els seus objectius.
- L'empresa de capital tradicional, basada en el capital i que, per assolir els seus objectius, necessita les persones.

Considerem que per conèixer el model d'empresa cooperativa, cal que ens endinsem en la seva filosofia; els valors i principis cooperatiu defineixen una tipologia d'empresa al mateix temps que una manera diferent d'entendre l'empresa.

1.Cooperativisme i Economia Social i Solidària. Elements per a la construcció d'un àmbit inclusiu d'economia cooperativa. Via, Jordi. Nexa núm. 28

Els valors cooperatius

Els **Valors Cooperatius** són entesos com a font d'inspiració i alhora determinen els principis; és a dir, que les nostres actuacions desprenen els nostres valors fonamentals.

“ Les cooperatives es basen en els valors de **l'autoajuda, l'autoresponsabilitat, la democràcia, la igualtat, l'equitat i la solidaritat**. En la tradició dels seus fundadors, les persones sòcies cooperativistes s'han de regir pels valors ètics **d'honestedat, transparència, responsabilitat social i preocupació pels altres** ”

Els principis cooperatius són pautes mitjançant les quals les cooperatives posen en pràctica els seus valors. Són les qualitats essencials que fan que els cooperativistes siguin eficaços, les cooperatives diferents i el moviment cooperatiu valuós.

L'ACI proposa 7 principis, que tenen un caràcter eminentment pràctic, ja que s'han concretat a partir de l'experiència. Són flexibles, però no són independents entre ells, sinó que entre tots formen el conjunt que defineix el model cooperatiu, de manera que si un dels principis no es compleix, tota la resta se'n ressent.

Cal esmentar que són la base i la font d'interpretació de les lleis de cooperatives del paísos de l'Organització Internacional del Treball (OIT). És a dir, que tenen valor jurídic, com així ho expressa la Llei 18/2002 de cooperatives de Catalunya:

“ Els principis cooperatius formulats per l'Aliança Cooperativa Internacional s'han d'aplicar al funcionament i a l'organització de les cooperatives, s'han d'incorporar a les fonts del dret cooperatiu català com a principis generals, i aporten un criteri interpretatiu d'aquesta Llei. ”

Els principis cooperatius

Per copsar-ne la importància, només cal fixar-se que són la base de les lleis de cooperatives i la seva font d'interpretació. Això vol dir que tenen valor jurídic, com així ho expressa la Llei 12/2015, de cooperatives, en el seu preàmbul:

“ La Llei s'inspira en els principis generals històrics de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) (...) Així mateix, els principis cooperatius que han d'inspirar l'activitat de les cooperatives a Catalunya, i que recull aquesta llei, són els definits per l'ACI. ”

Primer principi: adhesió voluntària i oberta

Les cooperatives són organitzacions voluntàries, obertes a totes les persones capaces de fer-ne servir els serveis i disposades a acceptar les responsabilitats de ser-ne sòcies, sense cap tipus de discriminació per raons de gènere, raça o condició social.

Segon principi: gestió democràtica per part de les persones sòcies

Les cooperatives són organitzacions gestionades democràticament per les persones sòcies, que participen activament en la definició de les polítiques i en la presa de decisions. Les persones escollides per representar i gestionar la cooperativa en són responsables davant la resta. Els socis controlen la marxa de la cooperativa amb igualtat de dret de vot, seguint el criteri fonamental d'1 persona = 1 vot.

Tercer principi: participació econòmica per part de les persones sòcies

Les persones sòcies contribueixen equitativament al capital de les cooperatives i el gestionen democràticament. Els resultats es destinen al desenvolupament de l'empresa, dels seus membres, de la col·lectivitat i de l'entorn.

Quart principi: autonomia i independència

Les cooperatives són organitzacions d'autoajuda, autònomes i gestionades pels seus socis. Si estableixen acords amb altres organitzacions, governs inclosos, o bé si aconseguen capital de fonts externes, ho fan en termes que permetin mantenir-ne el control democràtic per a garantir la seva autonomia.

Cinquè principi: educació, formació i informació

Les cooperatives faciliten la formació a les persones sòcies, càrrecs electes i persones treballadores, per tal que tots puguin contribuir de forma eficaç al desenvolupament de la seva cooperativa. També informen el públic en general sobre la naturalesa i beneficis de la cooperació.

Al mateix temps, cal garantir que, en els processos de decisió, les persones implicades disposen de la mateixa i suficient informació.

Sisè principi: cooperació entre cooperatives

Les cooperatives poden assolir el seu màxim potencial i enfortir el moviment cooperatiu mitjançant el treball conjunt a través d'estructures locals, nacionals i internacionals.

Així, el treball i coordinació amb altres cooperatives és una acció rellevant per a la construcció d'una societat més equitativa.

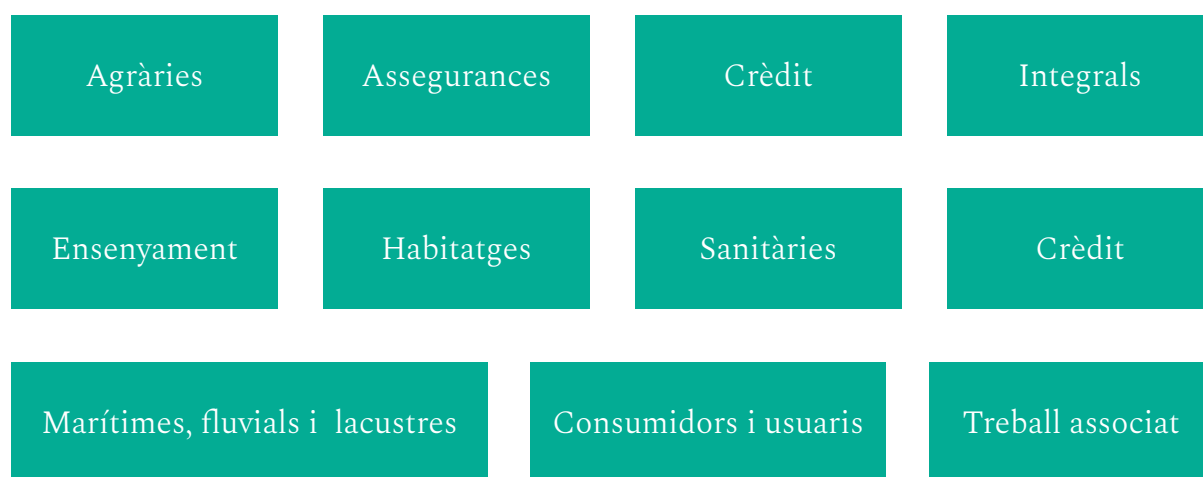
Setè principi: interès per la comunitat

Les cooperatives treballen per aconseguir el desenvolupament sostenible de les seves comunitats mitjançant polítiques aprovades pels seus socis.

És important tenir presents aquests principis a l'hora d'entendre la gestió i el funcionament de les cooperatives, així com per interpretar la Llei de referència. Al llarg d'aquest manual anirem veient com es concreten aquests set principis cooperatius tant en l'àmbit jurídic com en el pràctic.

3. Diferents classes de cooperatives a Catalunya

Les cooperatives de **primer grau** han d'estar integrades per un **mínim de dues persones sòcies** que duguin a terme l'activitat cooperativitzada, tot i que en el termini de 5 anys, des de la constitució, cal incorporar un tercer soci; excepte les cooperatives de consumidors i usuaris, que han de ser un mínim de deu persones físiques sòcies. Aquestes cooperatives de primer grau a Catalunya es classifiquen en les següents classes, segons l'article 109 de la Llei 12/2015, de cooperatives.

Les cooperatives de treball associat

Les cooperatives de treball associen, com a mínim, 2 persones físiques que, mitjançant el seu treball, es proposen produir béns o serveis per a terceres persones. (art. 130, Llei 12/2015). En un termini màxim de 5 anys la cooperativa de treball haurà de tenir 3 persones sòcies com a mínim (art. 12, Llei 12/2015)

El soci comú d'una cooperativa de treball és un soci o sòcia treballador/a, una persona física que té com a activitat cooperativitzada el treball que presta a la cooperativa.

Les cooperatives de treball poden contractar persones treballadores no sòcies, però el total d'aquestes no pot superar el 30% de les hores anuals fetes per les persones sòcies de treball. En aquest càlcul no inclourem: contractes de treball integrats fruit d'una subrogació legal; persones que substitueixin socis treballadors en excedència o en incapacitat laboral temporal; contractes en pràctiques, per a la formació, per obra o servei o de foment de l'ocupació de persones amb discapacitat física o psíquica; i

tampoc aquelles persones que rebutgin expressament la proposta de la cooperativa per a adquirir la condició de persona sòcia. (art. 131, Llei 12/2015)

L'Esberla, sccl: cooperativa de treball associat i iniciativa social maresmenca. Les seves 4 sòcies treballen per a l'educació entorn el gènere, la participació emocional, la sobirania alimentària i l'emprenedoria cooperativa. www.esberla.cat

Les cooperatives de consumidors i usuaris

Les cooperatives de consumidors i/o usuaris tenen per objecte principal lliurar béns o prestar serveis per al consum directe de les persones sòcies i les seves famílies. (art. 115).

Al mateix temps aquestes cooperatives poden, i han de desenvolupar, les activitats necessàries per afavorir la informació, formació i defensa dels drets les persones sòcies consumidores o usuàries.

El soci comú d'una cooperativa de consumidors i usuaris serà una persona física o jurídica que pugui gaudir dels béns o fer ús dels serveis que ofereix la cooperativa.

A diferència de la resta de classes de cooperatives, per a constituir una cooperativa de consumidors i usuaris cal un nombre mínim de 10 socis. (art. 12)

El Brot, sccl: cooperativa de consumidors de productes eco-biològics pionera a l'Estat espanyol. Constituïda l'any 1987, fruit d'un projecte que arrencà el 1979 a Reus. <http://www.elbrot.cat>

La Directa, sccl: mitjà de comunicació en català d'actualitat, investigació, debat i anàlisi que, després de 10 anys de funcionament, el 2016 es constituí en cooperativa de consumidores i usuàries amb participació de sòcies de treball i col·laboradores <https://cooperativa.directa.cat>

Les cooperatives de serveis

Les cooperatives de serveis tenen per objecte la prestació de subministraments i serveis i l'execució d'operacions destinades al millorament econòmic i tècnic de les activitats professionals o de les explotacions dels seus membres (art. 129)

Aquestes cooperatives poden rebre la denominació de cooperatives del comerç, de transports o del sector econòmics al qual pertanyin els seus socis.

Els socis comuns de les cooperatives de serveis són persones físiques o titulars d'exploracions industrials o de serveis o professionals o artistes que exerceixen la seva activitat per compte propi.

Cifec: cooperativa de ferreters arreu de l'Estat, que desenvolupa les activitats empresarials i comercials que els seus socis no podrien a nivell individual. <http://www.cifec.es>

Les cooperatives agràries

Les cooperatives agràries són aquelles que tenen per objecte la producció, transformació i comercialització dels productes obtinguts a les explotacions i a les terres dels socis. De manera accessòria, poden dedicar-se a la prestació de serveis i subministraments per assolir la millora econòmica, social o tècnica dels seus socis o de la mateixa cooperativa (art. 110).

El soci comú d'una cooperativa agrària pot ser el titular d'una explotació agrària, ramadera o forestal; el soci participa de l'activitat cooperativitzada aportant el seu producte a la cooperativa.

Així les cooperatives agràries són cooperatives de serveis amb una especialització molt marcada.

Empordàlia, sccl: cooperativa de vi i oli formada per la unió de petits productors de la comarca de l'Empordà, que treballen la terra des de fa moltes generacions <https://www.empordalia.com/ca/>

Les cooperatives integrals

Les cooperatives integrals tenen per objecte activitats econòmiques o socials pròpies de diferents classes de cooperatives. Si la cooperativa integral té producció agrària i la resta de d'activitats econòmiques, serveis o activitats empresarials estan adreçades a la promoció i millora del medi rural, la denominarem cooperativa rural (art. 136).

Les diverses activitats que dugui a terme una cooperativa integral o rural hauran de tenir

les característiques i complir les obligacions i els requisits fixats per a les cooperatives de les classes corresponents.

Caldrà que els estatuts socials de la cooperativa recullin clarament els drets i obligacions per als diferents tipus de persones sòcies, els criteris de relació proporcional dels diferents socis, l'atribució de vot i la representació de les diferents activitats que la cooperativa desenvolupa en els òrgans socials.

Tarpuna, sccl: és una cooperativa mixta, segons l'anterior legislació, formada per socis treballadors i de consum. Desenvolupen activitats relacionades amb l'agricultura (alimentació saludable), l'energia sostenible i la fabricació (els objectes) <http://tarpunacoop.org/som-una-cooperativa-mixta>

Altres classes de cooperatives (habitatge, ensenyament, crèdit...)

Les cooperatives **marítimes, fluvials i lacustres** tenen un funcionament similar a les cooperatives agràries, però per a activitats pesqueres o de la indústria de pesca marítima o derivades (art. 113).

Les cooperatives de **crèdit** satisfan les necessitats de finançament i potenciació dels estalvis dels seus socis i de terceres persones (art. 118).

[Caixa d'enginyers](#) és una cooperativa de crèdit en què el soci és, alhora, client i propietari de l'entitat.

Les cooperatives d'**ensenyament** procuren o organitzen qualsevol tipus d'activitat escolar o docent. Poden associar famílies, alumnat, els seus representants i personal docent i no docent (art. 121).

[Escola Cooperativa Nou Patufet](#), constituïda com a cooperativa de treball per l'equip docent i no docent de l'escola.

Les cooperatives d'**habitatges** procuren, a preu de cost, habitatges, serveis (inclosos els de construcció i rehabilitació) o edificacions complementàries als seus socis (art. 122).

Les cooperatives **d'assegurances** exerceixen l'activitat asseguradora segons la legislació sectorial vigent (art. 114). D'aquestes seran cooperatives sanitàries aquelles que tinguin per activitat cobrir riscos relatius a la salut de les persones sòcies i dels seus beneficiaris (art. 128).

També són considerades cooperatives **sanitàries** aquelles que promouen, equipen, administren, sostenen i gestionen hospitals, clíniques, centres d'atenció primària i establiments anàlegs per a prestar serveis als seus socis i familiars (art. 128, Llei 12/2015).

4. Condicions de les cooperatives

Les cooperatives poden definir-se a través dels seus estatuts socials com a

- entitat sense ànim de lucre
- cooperativa d'iniciativa social

La definició que la Llei 12/2015 fa de la condició d'**entitat sense ànim de lucre** a l'article 144 és:

“ Als efectes de concursos públics, de contractació amb ens públics, de beneficis fiscals, de subvencions i, en general, de tota altra mesura de foment que hi sigui aplicable, tenen la mateixa condició que la resta d'entitats sense ànim de lucre les cooperatives en els estatuts socials de les quals s'especifiqui expressament que:

- a) Els excedents de lliure disposició, un cop ateses les dotacions als fons obligatoris, no es distribueixen entre els socis, sinó que es destinen, mitjançant una reserva estatutària irrepartible, a les activitats pròpies d'aquesta classe de cooperativa, a la qual es poden imputar totes les pèrdues, de conformitat amb allò que estableix aquesta llei.
- b) Els càrrecs de membre del consell rector i els de la intervenció de comptes no són remunerats, sens perjudici que les persones que els ocupen puguin ésser rescabaldades de les despeses originades en l'exercici del càrrec. Si hi ha persones que no són sòcies que formin part del consell rector, aquestes sí que poden ésser remunerades, sense que aquesta circumstància alteri la condició d'entitat sense ànim de lucre.

- c) Les aportacions dels socis al capital social, tant les obligatòries com les voluntàries, no poden meritjar un interès superior a l'interès legal del diner, sens perjudici de les actualitzacions corresponents.
- d) Les retribucions dels socis treballadors o, si escau, dels socis de treball i del personal contractat no poden superar el 150% de les retribucions que, en funció de l'activitat i categoria professional, estableixi el conveni col·lectiu aplicable al personal assalariat del sector i de la zona corresponent.

També es defineix la consideració de **cooperativa d'iniciativa social** a través de l'article 143 amb dues característiques:

a) La finalitat de la cooperativa

“ Són reconegudes com d'iniciativa social les cooperatives que tenen per finalitat la integració laboral, la plena inserció o la defensa de persones o col·lectius amb dificultats especials d'integració o afectats per qualsevol tipus d'exclusió social o limitació de llurs drets socials, o bé la satisfacció de necessitats socials no ateses, o ateses insuficientment, pel mercat, mitjançant les activitats que determinin els estatuts socials respectius.

b) La condició sense ànim de lucre

“ Aquestes cooperatives, independentment de la classe que siguin, han de complir, en tot cas, els requisits establerts per l'article 144.

En el cas que l'objecte d'una cooperativa d'iniciativa social sigui la inserció plena de persones amb discapacitat física, psíquica o sensorial, les persones sòcies d'aquesta podran ser, conjuntament o indistintament, les persones amb discapacitat, llurs tutors i/o el personal d'atenció.

Amb la Llei de 2015 es reconeix la participació de **persones voluntàries**, tot i que l'anterior llei, la del 2002, ja es feia esment a aquesta figura, en la realització del seu objecte social, sempre que es reculli en els estatuts socials i se n'estableixi el règim, respectant la normativa reguladora.

Aquestes persones voluntàries tindran dret a assistir a les assemblees generals, amb veu i sense vot, i poden designar una persona que els representi en les reunions del consell rector, amb veu i sense vot.

5. La intercooperació en la pràctica

Com ja hem comentat anteriorment uns dels principis cooperatius és el de la intercooperació, entès com la possibilitat que les cooperatives assoleixin el seu màxim potencial i enforteixin el moviment cooperatiu mitjançant el treball conjunt a través d'estructures locals, nacionals i internacionals; entenent que el treball i la coordinació amb altres cooperatives és una acció que reforça la construcció d'una societat més equitativa.

Actualment a casa nostra aquesta intercooperació es concreta en diverses formes, entre d'altres:

- Cooperatives de segon grau, convenis intercooperatius i altres formes de cooperació econòmica
- Entitats representatives del cooperativisme: federacions i confederació
- Xarxes i plataformes de l'economia social i cooperativa

Les cooperatives de segon grau

Les **cooperatives de segon grau** tenen per objecte la intercooperació, la integració econòmica o la integració empresarial de les entitats que en són membres, amb l'extensió o l'abast que estableixin els estatuts respectius (art. 137). Aquests estatuts hauran de determinar:

- a) Les àrees d'activitat empresarial integrades, les bases per a l'exercici de la direcció unitària del grup i les característiques d'aquestes àrees.
- b) Les matèries respecte de les quals les propostes de les entitats sòcies són de caràcter indicatiu i no vinculant per a la cooperativa de segon grau. En aquest sentit, s'entenen transferides a la cooperativa de segon grau totes les facultats directament relacionades amb el seu objecte social, que no hagin estat estatutàriament excloses,

i tenen prioritat els acords i les instruccions d'aquesta davant les decisions de les entitats agrupades.

Les cooperatives de segons grau han de ser integrades per un mínim de dues persones jurídiques, una de les quals, almenys, ha de ser una cooperativa en actiu.

Poden ésser socis d'una cooperativa de segon grau les cooperatives de primer grau, els socis de treball o tota entitat o persona jurídica, pública o privada, els socis col·laboradors, que s'hi incorporen en les mateixes condicions que en la resta de cooperatives, i els empresaris individuals, sempre que existeixi convergència d'interessos o necessitats i que els estatuts no ho prohibeixin. En tot cas, les cooperatives que en són sòcies han de tenir en tot moment i en tots els òrgans socials, com a mínim, més de la meitat dels vots socials.

En el cas que la cooperativa de segon grau es constitueixi o es desenvolupi amb la finalitat d'integrar empreses, pot incloure l'expressió **grup cooperatiu** en la seva denominació.

Els convenis o acords cooperatius

Les cooperatives, de primer o segon grau i de qualsevol classe, poden subscriure amb altres cooperatives **convenis o acords intercooperatius** per al compliment de llurs objectes socials (art. 141, Llei 12/2015).

En virtut d'aquests convenis o acords, la cooperativa i els seus socis poden fer operacions de subministrament, lliurament de productes o serveis amb les altres cooperatives signants de l'acord o conveni, sense cap més restricció que les derivades de la singularitat de les operacions cooperativitzades ofertes, dels estatuts socials o de les disposicions legals.

Per tal de desenvolupar la seva activitat, les cooperatives es poden vincular a terceres persones mitjançant qualsevol acord, conveni, pacte o contracte que considerin convenients (art. 142).

Entitats representatives del cooperativisme

Amb la finalitat de representar, defensar i promoure els interessos de les cooperatives aquestes constitueixen entitats representatives, tant a nivell territorial com sectorial.

Així a Catalunya comptem amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya que agrupa les diverses federacions sectorials, emparades i regulades pels articles 145 -148 de la Llei:

- [Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya](#)
- [Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya](#)
- [Federació de Cooperatives d'Ensenyament de Catalunya](#)
- [Federació de Cooperatives d'Habitatge de Catalunya](#)
- Federació de Cooperatives de Serveis i Transportistes de Catalunya
- [Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya](#)

A nivell estatal, trobem la [Confederación Española de Cooperativas de Trabajo Asociado](#) i a nivell internacional, ja hem esmentat l'[Aliança Cooperativa Internacional](#).

Dins de la Federació de Cooperatives de Treball, ja fa més de 20 anys, es constitueix la [Sectorial de Cooperatives d'Iniciativa Social](#), que actualment (2017) agrupa al voltant de 140 cooperatives.

3. LES PERSONES SÒCIES

La persona sòcia és l'eix fonamental de la cooperativa, és qui participa de l'activitat cooperativitzada, del capital, en la definició les seves polítiques i dels seus objectius. Esdevenir soci d'una cooperativa és un acte de voluntat i també de responsabilitat individual i cap al projecte col·lectiu, en tant que implica participar democràticament en la presa de decisions que afecten totes les persones implicades i en la viabilitat del projecte comú.

Pot ésser soci d'una cooperativa de primer o segon grau:

- a) Tota persona física amb plena capacitat d'obrar, llevat dels casos autoritzats expressament per aquesta Llei, especialment pel que fa a les cooperatives d'iniciativa social.
- b) Tota persona jurídica, pública o privada.

Els estatuts socials de cada cooperativa poden establir que aquesta tingui, a banda dels socis comuns, socis de treball, socis col·laboradors i/o socis temporals (art. 23, Llei 12/2015).

Persones sòcies comunes

Els socis comuns d'una cooperativa són aquells vinculats amb la societat mitjançant un vincle social de durada indeterminada i que duen a terme l'activitat cooperativitzada principal (art. 24).

Així en una cooperativa de treball, el soci comú serà una persona física i sòcia treballadora; en una cooperativa de serveis, el soci comú serà una persona jurídica i sòcia de serveis; en una cooperativa de consumidors i usuaris el soci comú serà un soci de consum o usuari.

Persones sòcies treballadores

Els socis treballadors, en cooperatives de treball, o socis de treball, en altres classes de cooperatives, són aquelles persones físiques que participen a i de l'empresa a partir del seu treball com a activitat cooperativitzada.

En el cas de socis de treball en cooperatives d'altres classes, els estatuts han d'establir mòduls d'equivalència per a assegurar-ne la participació equilibrada i equitativa en les obligacions i els drets socials, tant polítics com econòmics.

Règim de les persones sòcies

Les persones sòcies d'una cooperativa, tot i que siguin socis treballadors, estableixen una relació societària amb la cooperativa i serà a través de la Llei de cooperatives, els estatuts socials, el règim intern i els diferents acords socials de la cooperativa a partir dels quals s'interpretarà i regularà de relació entre el soci i la societat.

Altes i baixes

En coherència amb el primer dels principis cooperatius d'Adhesió voluntària i oberta, qualsevol persona que pugui participar de l'activitat cooperativitzada ha de poder ser sòcia de cooperativa, sempre que compleixi amb els requisits i els objectius, que estaran marcats per la llei i pels estatuts de la mateixa cooperativa, subscrigui l'aportació al capital social i en desemborsi almenys el 25%.

Encara que ser soci és per a un temps no definit, no sempre és així. La persona sòcia pot demanar la baixa i la cooperativa també li pot exigir aquesta baixa en qualsevol moment. En aquest cas, l'actual Llei de cooperatives contempla la figura del soci temporal.

Tant les admissións com les baixes de les persones sòcies són una competència del consell rector, que en cada cas i seguint el que marquen els estatuts, ha de valorar i prendre la decisió corresponent.

Admissió de persones sòcies

Els estatuts fixaran de **manera objectiva els requisits** necessaris per a l'adquisició de la condició de soci comú, segons l'activitat cooperativitzada, l'objecte social i la resta d'elements defnitoris del soci comú en tcada tipus de cooperativa, i també, si n'hi ha, hauran de regular qualsevol altre tipus de soci.

La sol·licitud d'admissió s'ha de formular per escrit al consell rector, que l'ha de resoldre en el termini de tres mesos. Tant l'admissió com la denegació s'han de comunicar per escrit a la persona interessada i se n'ha de donar compte a l'assemblea general. En el cas

que no hi hagi resposta, s'ha d'entendre que la sol·licitud queda estimada.

L'admissió d'una persona sòcia només es pot denegar per motius basats en la llei, en els estatuts socials o per impossibilitat tècnica, accidental o estructural. Aquesta denegació es pot recórrer davant l'assemblea general o, si escau, davant el comitè de recursos (art. 29, Llei 12/2015).

Període de prova

En el cas de les cooperatives de treball, respecte els socis comuns s'estableix que hi pugui haver un període de prova (art. 133) previ a assolir la condició de persona sòcia de ple dret. La durada d'aquest període ha d'estar especificada als estatuts de la cooperativa i en cap cas excedirà d'un any, que, tanmateix, no és aplicable si l'aspirant porta almenys com a treballador en la cooperativa un temps igual o superior a l'esmentat període de prova i compleix els requisits estatutaris per a ésser admès com a soci.

Règim laboral: durant el període de prova s'aplica el mateix règim de treball i de la Seguretat Social que a la resta de persones sòcies treballadores i, de la mateixa manera, la retribució mensual pel treball que duguin a terme tindrà consideració de bestreta laboral.

Aportacions econòmiques: en cas que el soci a prova faci alguna aportació econòmica a la cooperativa, no té la consideració de capital social.

Participació: el soci a prova té dret d'informació i veu a l'assemblea però no té dret de vot, no participa en els resultats (positius ni negatius), ni pot formar part dels òrgans socials.

El període de prova per a l'admissió de noves persones sòcies es pot reduir per mutu acord; és a dir, que durant aquest període es pot resoldre la relació per lliure decisió unilateral de la persona sòcia a prova o del consell rector, la qual cosa s'ha de comunicar per escrit.

Un cop transcorregut el període de prova, es fa efectiva la seva alta en qualitat de sòcia.

Baixa de les persones sòcies

Les persones sòcies poden donar-se de baixa voluntàriament de la cooperativa en qualsevol moment, sempre que es respectin els terminis de preavis i de permanència que fixen els estatuts.

Els estatuts poden fixar un **termini de preavis** que no podrà ser superior als sis mesos, que marca la llei, així com establir un **període mínim de permanència** que no pot superar els cinc anys.

A l'hora de sol·licitar la baixa, és molt important tenir en compte aquests dos conceptes ja que són criteris bàsics per a la qualificació del tipus de baixa i les seves conseqüències.

La qualificació de la baixa i els seus efectes és una competència del consell rector. De la mateixa manera que en el cas d'admissió, si la persona interessada no està d'acord amb la resolució del consell rector, pot interposar-hi recurs davant l'assemblea general o, si n'hi ha, davant el comitè de recursos.

Els supòsits de baixa de les persones sòcies són:

- La baixa voluntària: justificada o no justificada.
- La baixa obligatòria o per força major.
- La baixa per expulsió.

Baixa voluntària (art 31):

La persona sòcia pot sol·licitar la baixa de la cooperativa en qualsevol moment, seguint els estatuts, quant a permanència i preavis. Un cop rebuda la sol·licitud, la baixa es considera feta.

El consell rector haurà de valorar la baixa voluntària, en el termini de tres mesos, com a:

- Justificada, si compleix els període de permanència i el termini de preavis fixats als estatuts, els supòsits establerts pels estatuts o la llei (votació en contra en noves aportacions al capital, per exemple) o si el consell rector la considera justificada

- No justificada: si no es compleixen els terminis de preavis o el període de permanència; si es planteja un supòsit no especificat als estatuts socials, el consell rector, segons les circumstàncies del cas, pot considerar la baixa com a no justificada i aplicar-hi algun tipus de sanció.

Baixa obligatòria (art. 32):

Les persones sòcies causen baixa obligatòriament quan perden els requisits establerts als estatuts socials o els exigits per la llei per ser soci treballador: per llarga malaltia, per jubilació, mortis causa, etc.

Les causes econòmiques, organitzatives, tècniques o de força major que comprometin la viabilitat de la cooperativa també poden causar baixa obligatòria. L'assemblea i els estatuts de la cooperativa en poden acordar i establir altres supòsits.

Això no obstant, si els estatuts ho disposen, poden passar a tenir la condició de socis col·laboradors en els supòsits i amb els requisits exigits estatutàriament.

Baixa per expulsió (art. 33):

Els socis poden ser expulsats de la cooperativa per la comissió d'una falta molt greu tipificada als estatuts, després de la instrucció d'un procediment sancionador, en el qual el soci s'ha pogut defensar i ser escoltat abans que el consell rector n'acordi l'expulsió.

Efectes econòmics de la baixa (art 35):

En produir-se la baixa d'una persona sòcia, aquesta té dret al reemborsament de les seves aportacions, voluntàries i obligatòries, al capital social, i també al retorn cooperatiu que li correspongui en funció de la seva activitat cooperativitzada i, si escau, a la part individualitzada del fons de reserva voluntari, sens perjudici del que aquesta llei i els estatuts socials estableixin per a les aportacions el reemborsament de les quals pugui ésser refusat incondicionalment pel consell rector.

Per al desemborsament de les aportacions, els estatuts socials hauran de regular d'acord amb els criteris següents:

- a) L'import definitiu del reemborsament es fixarà sobre la base dels resultats de l'exercici econòmic en què es produeix la baixa i de la imputació de resultats que li sigui atribuïble. El consell rector pot fixar provisionalment aquest import abans de l'aprovació dels comptes anuals i, si escau, en el cas de les aportacions reemborsables, pot autoritzar que es faci un reemborsament a compte del definitiu.
- b) En cas de **baixa injustificada o expulsió** i si els estatuts ho disposen, sobre l'import liquidat de les aportacions obligatòries el consell rector pot aplicar les deduccions que s'acordin, respectant el límit fixat en els estatuts, que no pot excedir el 20% o el 30%, respectivament.

Pagament (art. 35):

A l'hora de procedir al pagament, cal diferenciar entre el pagament d'allò que li correspon com a treballador i el pagament de les seves aportacions socials. Així doncs:

- a) El pagament de les bestretes laborals meritades i els retorns acordats s'han de fer efectius immediatament, excepte si hi ha un pacte que estipuli el contrari.
- b) El pagament de les aportacions socials s'ha de fer en el termini que es fixi de mutu acord o, si no és així, en el termini que assenyali el consell rector, que no pot ser mai superior als cinc anys des de la data de la baixa, en aquest cas, la persona sòcia que es dona de baixa té dret a percebre l'interès legal del diner, incrementat en dos punts.

Els estatuts socials també poden establir que les persones sòcies responguin davant la cooperativa durant un termini determinat, que mai no pot ser superior a cinc anys a comptar des de la data en què es fa efectiva la baixa, de les inversions realitzades i no amortitzades, en proporció a la seva activitat cooperativitzada.

Drets i deures

El fet de ser membre d'una cooperativa com a persona sòcia comporta l'assumpció d'un seguit de responsabilitats cap a la resta de persones sòcies i cap a la cooperativa, que es concreten amb els drets i les obligacions que exposem seguidament, segons el que estableix la Llei de cooperatives i que els estatuts socials de la cooperativa i el reglament de règim intern poden desenvolupar o concretar.

Els socis d'una cooperativa tenen dret de:

- a) Participar en la realització de l'objecte social de la cooperativa.
- b) Elegir els càrrecs dels òrgans de la societat i ser elegits per ocupar aquests càrrecs.
- c) Participar amb veu i vot en l'adopció de tots els acords de l'assemblea general i dels altres òrgans de què formin part.
- d) Sol·licitar informació sobre les qüestions que afectin els seus interessos econòmics i socials en els termes que estableixin els estatuts socials.
- e) Participar en els excedents, si n'hi ha, d'acord amb els estatuts socials.
- f) Percebre el reemborsament de la seves aportacions actualitzades en cas de baixa o de liquidació o transformació de la cooperativa.
- g) Exercir els altres drets que resultin de les normes legals i estatutàries, i també dels acords adoptats vàlidament pels òrgans de la cooperativa.

Quant al **dret d'informació** (art. 39) de les persones sòcies, la Llei fa un esment específic a les garanties i els límits d'aquest dret en els termes següents:

- a) Rebre una còpia dels estatuts de la cooperativa i, si n'hi ha, dels reglaments de règim intern i, a rebre notificació de les modificacions que se'n facin, així com també els acords
- b) Examinar lliurement els llibres de la cooperativa i sol·licitar certificacions tant dels acords reflectits en les actes de les assemblees generals, com de les inscripcions dels llibres corresponents.
- c) Rebre qualsevol informe o aclariment sobre la marxa de la cooperativa i sobre els seus propis drets econòmics i socials, sempre que ho sol·liciti per escrit al consell rector.
- d) Rebre qualsevol informe o aclariment sobre la marxa de la cooperativa i sobre els seus propis drets econòmics i socials, sempre que ho sol·liciti per escrit al consell rector.

- e) D'ençà del dia de la convocatòria de l'assemblea general ordinària en la qual s'hagi de deliberar i prendre acords sobre els comptes de l'exercici econòmic, els socis han de poder examinar, en el domicili social, els documents que integren els comptes anuals i, si escau, l'informe de la intervenció o de l'auditoria.

El consell rector no es pot negar a facilitar les informacions sol·licitades pels socis, llevat del cas que, motivadament, al·legui perjudici per als interessos socials. Es pot presentar recurs contra l'acord denegatori de la informació davant l'assemblea general, la qual ha de resoldre sobre aquest punt en la primera reunió que faci.

El 3% de les persones sòcies de la cooperativa, o un mínim de cent socis en cooperatives de més de mil, poden sol·licitar, per escrit, al consell rector tota la informació que considerin necessària sobre la marxa de la cooperativa, i el consell rector els ha de respondre, també per escrit, en el termini màxim d'un mes.

Els socis d'una cooperativa estan obligats a:

- a) Participar en les activitats que constitueixen l'objecte de la cooperativa i dur a terme l'activitat cooperativitzada d'acord amb el que exigeixen aquesta Llei, els estatuts socials i els altres acords adoptats vàlidament per la cooperativa.
- b) Complir les obligacions econòmiques que els corresponguin.
- c) Assistir a les reunions de les assemblees generals i dels altres òrgans als quals siguin convocats.
- d) Acceptar els càrrecs socials, llevat que tinguin una causa justificada, apreciada per l'assemblea general, per no fer-ho.
- e) Complir els acords adoptats vàlidament pels òrgans de govern.
- f) No dedicar-se a activitats que puguin competir amb les finalitats socials de la cooperativa ni col·laborar amb qui n'efectuï, llevat que hi estiguin autoritzats expressament pel consell rector.
- g) Participar en les activitats de formació i intercooperació.

- h) Guardar secret sobre els assumptes i les dades de la cooperativa la divulgació dels quals pugui perjudicar-ne els interessos socials.

El règim sancionador

L'incompliment de les obligacions per part de la persona sòcia pot donar lloc a la comissió d'una falta, sempre que estigui tipificada com a tal en els estatuts. (art.36)

El consell rector és qui té la facultat sancionadora, per a desenvolupar-la, caldrà tenir en compte el que marquen els estatuts de la cooperativa i el reglament de règim intern, si n'hi ha.

Els estatuts tipificaran les faltes, les sancions i els terminis, els recursos procedents i les possibles mesures cautelars.

La responsabilitat

Les cooperatives són societats de responsabilitat limitada, així doncs els socis respondran pels deutes socials d'una manera limitada a les aportacions al capital social subscrites, tant si són desemborsades com si no ho són. (art. 69)

Els socis que es donin de baixa de la cooperativa, continuen essent responsables davant la cooperativa, durant cinc anys, de les obligacions que aquesta hagi contret abans de la data de la pèrdua de la condició de soci i fins a l'import de les aportacions que se li han de reemborsar. (art. 41)

Regulació del treball associat

Els socis treballadors aporten el seu treball a l'activitat de la cooperativa. La gestió i organització d'aquest treball no estan desvinculades de la participació a la cooperativa. La cooperativa es caracteritza per l'equitat, la participació, l'autogestió, l'eficiència i la responsabilitat.

Els criteris bàsics del règim de la prestació del treball de les persones sòcies de treball o sòcies treballadores han de ser determinats pels estatuts socials o a través d'un reglament de règim interior aprovat per la majoria de dos terços de vots dels assistents a l'assemblea general, tal com marca l'article 132.

Es poden regular, com a matèria de règim de treball, l'organització del treball, les jornades, el descans setmanal, les festes laborals, les vacances, els permisos, la classificació professional, els criteris retributius – especialment les bestretes laborals–, la mobilitat funcional i geogràfica, les excedències o qualsevol altra causa de suspensió o extinció de la relació de treball cooperatiu i, en general, tota altra matèria vinculada directament amb els drets i les obligacions derivats de la prestació de treball pels socis treballadors

En el cas de no haver-hi regulació cooperativa, s'haurà d'aplicar el que disposen les fonts de dret cooperatiu català i, supletòriament, l'ordenament jurídic cooperatiu en general, i, en darrer terme, la normativa laboral.

No són derogables ni es poden limitar per autoregulació les disposicions següents:

1. Les relatives a treballs nocturns, insalubres, penosos, nocius o perillosos.
2. Les normes reguladores del règim de Seguretat Social.
3. Les normes sobre prevenció de riscos laborals.
4. Les causes legals de suspensió i excedència.

La Llei general de la Seguretat Social, en el Real Decreto Legislativo 8/2015, article 14, estableix que els estatuts de les cooperatives han de preveure a quin règim s'adscriuran els socis treballadors:

- **Règim general**, on tenen dret a totes les prestacions i per tant cotitzen per totes les contingències, llevat de la cotització al Fons de garantia salarial.
- **Règim especial de treballadors autònoms** o als els règims especials que corresponguin en funció de l'activitat concreta.

L'opció escollida es reflectirà als estatuts socials de la cooperativa, afectarà a totes les persones sòcies treballadores i s'haurà de mantenir durant cinc anys, com a mínim.

Les persones sòcies treballadores poden disposar de la situació d'**excedència**, sempre que es contempli als estatuts socials i/o el reglament de règim intern, si deixen de dur a terme temporalment, per causa justificada, l'activitat cooperativitzada a la cooperativa;

caldrà fer una petició al consell rector per escrit. Durant el període d'excedència, els socis no tindran dret de vot, no podran ser membres dels òrgans rectors, ni tenen dret a cap retorn cooperatiu, tot i que mantenen el dret de veu.

Persones sòcies col·laboradores

La figura de soci col·laborador (art. 26), sempre que els estatuts ho contemplin, pot correspondre a persones físiques o jurídiques (públiques o privades) que, sense dur a terme l'activitat cooperativitzada principal, col·laboren en la consecució de l'objecte social de la cooperativa, ja sigui participant en activitats de caràcter auxiliar, secundari, accessori o complementari de l'activitat cooperativitzada principal o amb l'aportació de capital.

a) drets i deures polítics

Els estatuts definiran i regularan els **drets i obligacions** dels socis col·laboradors, que no caldrà que siguin uniformes i es defineixin en funció de les diferents modalitats de participació. En tot cas, s'han d'establir uns criteris que permetin una ponderada i equitativa participació en els drets i obligacions socioeconòmics de la cooperativa.

Tenen **dret de vot** a l'assemblea (art. 48.3), tot i que la suma de la totalitat de vots dels socis col·laboradors no poden ser mai majoritaris, com a màxim poden representar el **40% dels vots totals**, i sempre que aquest representi menys de la meitat dels vots dels socis comuns presents i representats. En el cas de col·laboracions limitades a l'aportació de capital, els estatuts poden establir que no tinguin dret de vot.

Si tenen dret de vot, les persones sòcies col·laboradores tenen dret a formar part dels òrgans socials, tot i que la major part de membres d'aquests òrgans han de ser socis que desenvolupin l'activitat cooperativitzada, (art. 55). Els socis col·laboradors no poden ser, en cap cas, titulars de la presidència del consell rector.

b) drets i deures econòmics

Les aportacions al capital dels socis col·laboradors es comptabilitzen a part de les dels socis treballadors i estan determinades pels estatuts o els acords d'assemblea.

Poden participar dels resultats econòmics, però sempre de manera minoritària, com a màxim el 45% dels excedents anuals, i el repartiment s'ha de dur a terme en proporció al capital aportat per cadascun; de la mateixa manera s'han de fer càrrec de les pèrdues de l'exercici en la mateixa proporció fins al límit de llur aportació.

Els socis col·laboradors que només aporten capital perceben, si escau, l'interès pactat, sense perjudici que, si els estatuts ho contemplen, puguin participar en la distribució dels excedents; en aquest cas, s'han de fer càrrec de les pèrdues de l'exercici en la mateixa proporció.

Si els estatuts ho disposen, poden passar a tenir la condició de socis col·laboradors, les persones sòcies d'un altre tipus que, per causa justificada, no puguin dur a terme definitivament l'activitat cooperativitzada que en va motivar l'ingrés a la cooperativa.

Persones sòcies temporals

Malgrat que la condició de soci, del tipus que sigui, té caràcter indefinit, si els estatuts ho preveuen i regulen es pot donar la categoria de soci temporal, de manera que es poden establir vincles socials de durada determinada, que no podrà excedir els cinc anys i caldrà acordar en el moment de l'admissió (art 27).

Els socis temporals tenen els mateixos drets i obligacions i han de complir els mateixos requisits d'admissió que els socis amb vinculació indefinida del tipus que sigui, tot i que:

- El conjunt de socis temporals no pot ésser superior en nombre a un terç del conjunt dels socis comuns.
- El conjunt de socis temporals, en l'assemblea general, no pot tenir un percentatge de vots igual o superior als corresponents als socis comuns.
- L'aportació obligatòria al capital d'un soci temporal no pot excedir el 50% de l'exigida a la resta de socis. Si hi ha quota d'ingrés, aquesta no es pot exigir als socis temporals.

Un cop transcorregut el període màxim de 5 anys el soci temporal,

- Pot sol·licitar la baixa i té dret a la liquidació de les seves aportacions al capital social, que hauran de ser reemborsades immediatament o en el termini màxim d'un any.
- Pot optar a adquirir la condició de soci de durada indefinida, per a la qual cosa ha de complir la resta de requisits exigits estatutàriament als socis de durada indefinida (capital, quota...).

4. ÒRGANS SOCIALS

1. Model de governança

El govern de les cooperatives resta en mans de les persones sòcies, tal com hem vist en el principi de “Gestió democràtica per part dels socis”. En la posada en pràctica d’aquest no podem perdre de vista alguns criteris com:

- la primacia de la persona per damunt del capital
- la cerca de la defensa dels interessos col·lectius
- l'autonomia en la gestió organitzativa, financera, de treball...
- el criteri d'1 persona = 1 vot, desvinculant la capacitat de participació de les aportacions al capital.

La governança de la cooperativa requereix una adequada interrelació entre els diferents espais de govern: el consell rector, l'assemblea i l'equip directiu i sense perdre de vista que la participació va més enllà d'aquests espais formals.

Òrgans socials voluntaris i obligatoris

Totes les cooperatives han de comptar amb els següents òrgans socials (art. 42):

- L'assemblea general, formada per totes les persones sòcies de la cooperativa.
- El consell rector.

Els estatuts socials poden preveure l'existència d'altres òrgans socials i determinar-ne les funcions, sense que, en cap cas, se'ls puguin atribuir les competències que la llei atribueix amb caràcter exclusiu a l'assemblea general, al consell rector i, si escau, al comitè de recursos.

En les cooperatives de 2 i 3 persones sòcies, totes elles seran al mateix temps assemblea i membres del consell rector.

2. Assemblea

L'assemblea general d'una cooperativa és el màxim òrgan d'expressió de la voluntat social i els seus acords són obligatoris per a totes les persones sòcies.

L'assemblea general pot tenir caràcter:

- D'ordinària: s'ha de reunir necessàriament una vegada l'any, dins els sis mesos següents al tancament de l'exercici econòmic, i té les funcions d'examinar la gestió feta pel consell rector, aprovar, si escau, els comptes anuals, i acordar l'aplicació de resultats; pot incloure qualsevol altre assumpte propi de la competència de l'assemblea.
- D'extraordinària: totes les altres

Competències de l'assemblea

En tant que màxim òrgan social, l'assemblea pot debatre i decidir sobre qualsevol matèria de la cooperativa que li hagi estat atribuïda expressament per la Llei o pels estatuts socials (art. 43).

De totes maneres, el seu acord és necessari i indelegable en referència a:

- a) L'examen de la gestió social i l'aprovació dels comptes anuals i l'aplicació dels resultats.
- b) El nomenament i la revocació de tots els tipus de membres del consell rector, de la intervenció de comptes i altres òrgans facultatius.
- c) La modificació dels estatuts i l'aprovació o la modificació, si escau, dels reglaments de règim intern de la cooperativa.
- d) La transformació obligatòria de les aportacions amb dret de reemborsament en cas de baixa, si es tracta d'aportacions el reemborsament de les quals pot ésser refusat incondicionalment pel consell rector, o la transformació inversa; l'aprovació de noves aportacions obligatòries; l'admissió d'aportacions dels socis col·laboradors, la fixació de les aportacions dels nous socis; l'establiment de quotes d'ingrés o periòdiques, i també el tipus o la base de determinació de l'interès que s'ha d'abonar per les aportacions al capital social.

- e) L'emissió d'obligacions, títols participatius o altres formes de finançament mitjançant emissions de valors negociables.
- f) La fusió, l'escissió, la transformació, la dissolució i la reactivació de la cooperativa.
- g) La creació i la dissolució de seccions a la cooperativa
- h) L'exercici de l'acció de responsabilitat contra els membres dels òrgans socials.
- i) Tota decisió que, segons els estatuts, impliqui una modificació substancial de l'estructura econòmica, social, organitzativa o funcional de la cooperativa.
- j) Tota la resta d'actes en què així ho indiqui una norma legal o estatutària.

Convocatòria i formalitats de la reunió

La convocatòria

Per tal que els acords que es prenen en assemblea siguin vàlids, cal conèixer i complir amb els requisits formals de convocatòria i constitució (art. 44).

L'assemblea serà convocada pel consell rector mitjançant una comunicació a les persones sòcies, tal com determinin els estatuts, i amb un anunci en el domicili social, i amb una antelació mínima de quinze dies i màxima de trenta a la data prevista de celebració.

La convocatòria de l'assemblea general ha d'expressar amb claredat l'ordre del dia dels assumptes a tractar, el lloc, la data i l'hora de reunió en primera i en segona convocatòria.

En el cas que un mínim del 10% de socis sol·licitin incloure un assumpte en l'ordre del dia, el consell rector resta obligat a fer-ho en la següent assemblea que s'hagi de convocar.

El consell rector pot convocar l'assemblea general extraordinària sempre que ho consideri convenient per als interessos de la cooperativa, i haurà de fer-ho sempre que ho sol·licitin la intervenció de comptes o un grup mínim de socis.

L'assemblea s'entendrà com a constituïda vàlidament amb **caràcter universal** si, essent-hi presents o representats totes les persones sòcies, no n'hi ha cap que s'hi oposi.

La constitució

En primera convocatòria, l'assemblea general queda vàlidament constituïda si els assistents representen més de la meitat dels vots socials.

En segona convocatòria, la constitució és vàlida sigui quin sigui el nombre de persones sòcies que hi assisteixen (art. 46).

L'assemblea general ha d'ésser presidida per la presidència del consell rector o per la persona que n'exerceixi les funcions. Correspon a la presidència dirigir les deliberacions, mantenir l'ordre durant l'assemblea i vetllar pel compliment de la llei. El secretari de l'assemblea és el del consell rector.

L'assemblea general o el consell rector poden autoritzar l'assistència a l'assemblea, sense dret de vot, de qualsevol persona la presència de la qual sigui d'interès per al bon funcionament de la cooperativa.

Dret de vot

En criteri general, **cada persona sòcia té un vot** (art. 48).

Tot i així, excepte en les cooperatives de treball i de consumidors, les cooperatives de primer grau amb més de dos socis poden establir als estatuts un sistema que reconegui al soci comú un vot plural ponderat en funció de la seva activitat cooperativitzada, i sense que el nombre de vots d'un soci pugui ésser superior al 20 % del total dels vots socials.

Les persones sòcies en període de prova i les que es trobin en situació d'excedència hi tenen dret de veu, però no de vot. Les sòcies col·laboradores i temporals tenen dret de veu i vot limitat, en les condicions que hem detallat en l'apartat de persones sòcies.

Els estatuts poden establir el vot per representació, cada representant només pot tenir dos vot delegat (art. 49).

Els estatuts socials poden establir que les atribucions de l'assemblea general s'exerceixin mitjançant una **assemblea de segon grau** (art. 50), a la qual han d'assistir els delegats

designats en les assemblees preparatòries o de secció, en cooperatives de més de cinc-cents socis; si els socis resideixen en poblacions allunyades de la seu social; si la cooperativa s'organitza per seccions o altres recollides als estatuts.

Dret de vot amb diferents tipus de persones sòcies

Quan en una cooperativa conflueixen diferents tipus de socis, el nombre total de vots dels diferents tipus de socis que no duen a terme l'activitat cooperativitzada i dels que tenen un vincle de durada determinada amb la cooperativa no pot superar el 40% de la totalitat dels vots socials (art. 48). Tanmateix, aquest 40% en cap cas pot representar la meitat dels vots dels socis comuns presents i representats en cada assemblea.

Presca d'acords

L'assemblea general adopta els seus acords segons les majories establertes en els estatuts. Amb caràcter general les acords es prenen per majoria simple de les persones sòcies presents i representades (art. 47), s'entén que hi ha majoria simple si els vots a favor superen els vots en contra, sense comptar les abstencions, els vots en blanc ni els nuls.

Tot i així per a aquells acords que afecten significativament el projecte col·lectiu i/o a la situació de les persones sòcies es poden demanar majories reforçades, que no podran superar vot favorable dels dos terços del quòrum, és el cas de:

- La fusió i/o la dissolució de la cooperativa, transformació i escissió.
- L'emissió d'obligacions i títols participatius.
- Noves aportacions obligatòries de les persones sòcies al capital social.
- La creació, incorporació o separació d'una cooperativa de segon grau o d'una societat cooperativa europea,
- Aprovació i modificacions dels estatuts i del reglament de règim intern
- Altres que constin en els estatuts de la cooperativa.

L'acció de responsabilitat contra els membres del consell rector i la revocació d'algun càrrec social requereixen la votació secreta i la majoria favorable de la meitat més un

dels vots dels assistents, si constava a l'ordre del dia de la convocatòria, o la majoria de la meitat més un dels vots socials, si no hi constava.

Llevat que s'hagi constituït amb caràcter universal, l'assemblea general no pot adoptar acords sobre assumptes que no consten en l'ordre del dia, tret dels referents a la convocatòria d'una nova assemblea general, a la censura de comptes pels membres de la cooperativa o per una persona externa, a l'exercici de l'acció de responsabilitat contra els membres del consell rector o a la revocació d'algun càrrec social.

De cada assemblea cal aixecar-ne una acta, signada per qui n'hagi ocupat la presidència i la secretaria, on ha de constar el lloc i la data de les deliberacions, la llista d'assistents, si és en primera o segona convocatòria, un resum dels assumptes tractats, les intervencions que s'hagi demanat que constin en acta, els acords adoptats i els resultats de les votacions. Un cop aprovada, aquesta acta s'incorporarà al llibre d'actes corresponent. (art. 51)

3. El Consell Rector

El Consell Rector (art. 53) és l'òrgan d'administració de la cooperativa i li correspon la representació i el govern de la societat i el control permanent i directe de la gestió. Té competència per establir les directrius generals d'actuació de la cooperativa, amb subordinació a la política fixada per l'assemblea general.

S'espera del consell rector i dels seus membres que actuïn d'acord amb el que estableix la llei, els estatuts de la cooperativa, el reglament de règim intern, si escau, i la política general fixada per l'assemblea general.

Nomenament i composició

El consell rector ha d'estar format, com a mínim, per tres persones sòcies elegides per l'assemblea general.

Poden ésser membres del consell rector tant persones físiques com persones jurídiques, en aquest cas actuaran per mitjà de la persona física que n'exerceixi la representació legal davant la cooperativa. Les persones que formen part del consell rector han de tenir la condició de soci de la cooperativa, els estatuts poden preveure l'existència de membres

que no siguin socis, que en cap cas poden superar en nombre la quarta part del total de membres del consell rector.

Els membres del consell rector són elegits per l'assemblea general per un període de **cinc anys**, pel procediment que fixen els estatuts socials, i poden ésser reelegits consecutivament una sola vegada, llevat que l'assemblea general en decideixi la reelecció per més períodes.

Els estatuts de la cooperativa han de fixar (art. 55):

- La composició, tenint en compte que la major part dels membres han de ser socis que duguin a terme l'activitat cooperativitzada i que es garanteixi la representativitat de la diversitat de socis, de gènere, de centres de treball...
- El nombre mínim de membres, que no pot ser inferior a tres, excepte en el cas de les cooperatives de dues persones sòcies.
- Les normes de funcionament intern.
- El període per al qual són elegits els membres i els criteris que n'han de regir la renovació.
- La distribució de càrrecs obligatoris: la presidència i la secretaria.

L'exercici del càrrec de membre del consell rector és efectiu des del moment que ha estat acceptat i se n'ha de fer la inscripció en el Registre de Cooperatives (art. 56).

Els estatuts socials poden atribuir la representació de la cooperativa, davant terceres persones, a un o més membres del consell rector, a títol individual o conjunt, amb l'especificació de les facultats que els corresponen.

En les cooperatives constituïdes per dos o tres socis, aquests es constitueixen alhora en consell rector i en assemblea general. En les actes de les reunions han d'indicar en qualitat de quin dels dos òrgans s'han reunit (art. 55).

Els membres del consell rector han d'exercir el càrrec amb diligència i lleialtat als

representats i responen davant les persones sòcies de la gestió de la cooperativa. Els membres responen solidàriament davant la cooperativa, els socis i els creditors de la societat, dels danys que causin per actes contraris a la llei o als estatuts o per actes duts a terme sense la diligència que correspon al càrrec (art. 59).

Càrrecs obligatoris

La **presidència** de la cooperativa en té atribuïda, en nom del consell rector, la representació legal, i en presideix les reunions dels òrgans, segons ho estableixin els estatuts. La representació, en tot cas, s'estén a tots els actes compresos en l'objecte social delimitat pels estatuts.

Només poden ocupar la presidència els socis que duen a terme l'activitat cooperativitzada.

La **secretaria** del consell rector és el segon càrrec obligatori, té atribuïda la custòdia del llibres socials i té la facultat de donar fe dels acords dels òrgans socials.

Competències del Consell Rector

Més enllà de les competències que li puguin atribuir els estatuts socials de la cooperativa i d'aquelles que pugui delegar en algun dels seus membres o en terceres persones, el consell rector té les facultats de (art 58):

- Fixar les directrius generals d'actuació en la gestió de la cooperativa, amb subjecció a la política general establerta per l'assemblea general.
- Controlar permanentment i directament la gestió empresarial que ha estat delegada.
- Presentar a l'assemblea general la memòria explicativa de la gestió, la rendició de comptes i la proposta d'aplicació de resultats.
- Autoritzar la prestació d'avals o fiances a favor d'altres persones, tot exceptuant el que es disposa per a les cooperatives de crèdit.
- Nomenar i destituir la persona que ocupa la direcció o la gerència.
- Distribuir els càrrecs del consell rector

- Decidir el trasllat del domicili dins del terme municipal, d'acord amb l'article 89

També és competència del Consell Rector la gestió de les altes i baixes de persones sòcies, la gestió del dret d'informació dels socis i la gestió de la disciplina social.

Delegacions

El consell rector pot delegar les facultats que es refereixen a la gestió empresarial ordinària de la cooperativa en un dels seus membres, o en més d'un, i també pot acordar d'atorgar apoderaments a favor d'un tercer que no en sigui membre (art. 58).

L'assemblea general pot acordar d'instituir una gerència o direcció encarregada de la gestió ordinària de l'empresa cooperativa, que caldrà que nomeni el consell rector (art. 62).

Malgrat que hagi delegat facultats o atorgat apoderaments, el consell rector continua sent el titular de les facultats delegades, i és responsable davant la cooperativa, els socis i tercers de la gestió portada a terme pels membres delegats.

El nomenament i les revocacions d'apoderats s'han d'inscriure en el Registre de Cooperatives mitjançant escriptura pública.

Formalitats de convocatòria i reunió

Els estatuts regularan el funcionament concret del consell rector (art. 57).

La presidència és l'encarregada de convocar les reunions, que hauran de ser com a mínim trimestrals i en cap cas superiors a un any.

Les deliberacions només són vàlides si hi assisteix més de la meitat dels components, quòrum que pot ser reforçat pels estatuts.

Els membres del consell rector poden concedir la representació a un altre membre. Cada membre del consell rector només en pot representar un altre.

Els acords s'adopten per la majoria absoluta dels membres del consell rector presents o representats. Si així ho recullen els estatuts, es pot reforçar la majoria així com disposar

que la presidència tingui vot de qualitat, és a dir, que sigui diriment en el cas d'empat en les votacions, excepte en les cooperatives de dos membres.

Els acords de les reunions del consell rector s'han de recollir en una acta signada per la presidència i la secretaria.

Els acords de consell rector poden ser impugnables. Els acords contraris a la llei són nuls i la resta d'acords són anul·lables.

Retribució dels membres

L'exercici del càrrec de membre del consell rector, quan és exercit per una persona sòcia, no dóna dret a cap retribució, excepte si ho estableixen els estatuts o l'assemblea, en el cas que compleixi tasques de gestió directa. Els estatuts també poden disposar que es compensin les despeses i els perjudicis ocasionats per l'exercici del càrrec (art. 57).

4. Altres òrgans no obligatoris

La intervenció de comptes

En les cooperatives de més de tres persones sòcies, els estatuts poden preveure la figura de la intervenció de comptes, que serà escollit en assemblea general, entre els socis. Si les persones nomenades no tenen els coneixements idonis per a l'exercici del càrrec, l'assemblea general n'ha d'autoritzar l'assessorament extern, amb càrrec als fons de la cooperativa (art. 65).

Els estatuts han de regular el nombre d'interventors, en nombre senar, i la durada de seu càrrec, que no pot ser inferior a un any ni superior a cinc anys, excepte en el cas de reelecció.

Els interventors de comptes tenen dret a comprovar en tot moment la documentació de la cooperativa.

La condició d'interventor o interventora de comptes és incompatible amb la de membre del consell rector o de la direcció o la gerència.

Els interventors de comptes han de presentar a l'assemblea general un informe sobre els comptes anuals i altres documents comptables perquè, si s'escau, els aprovi. Els interventors disposen, per a elaborar l'esmentat informe, d'un termini màxim d'un mes, a comptar des de la data en què el consell els hagi lliurat la documentació necessària. L'esmentat informe s'ha de posar a disposició dels socis de la cooperativa, com a mínim quinze dies abans de l'assemblea general, perquè el puguin consultar.

L'exercici del càrrec d'interventor o interventora de comptes no pot ser retribuït, llevat que els estatuts estableixin el contrari o que ho acordi l'assemblea general.

El comitè de recursos

Els estatuts de la cooperativa poden establir la creació d'un comitè de recursos que tramiti i resolgui els recursos contra les sancions que el consell rector imposi als socis i els altres recursos regulats per la llei o per una clàusula estatutària (art. 68).

5. GESTIÓ ECONÒMICA

1. Capital social cooperatiu

La cooperatives catalanes s'han de constituir amb el capital social, que estableixen els estatus i que serà d'un mínim de 3.000€, íntegrament desemborsat (art. 70).

El capital de la cooperativa és aportat per les persones sòcies i està format per les seves aportacions obligatòries i voluntàries, que s'acrediten mitjançant títols o llibretes de participació. Les aportacions poden ser dineràries o no dineràries, susceptibles de valoració econòmica, per part del consell rector.

Aportacions al capital social

Els estatuts han de fixar la **quantia de l'aportació obligatòria mínima** per adquirir la condició soci de la cooperativa, que pot ésser diferent per a cadascun dels tipus de socis o per a cada soci en proporció a l'activitat cooperativitzada.

En el moment de formalitzar la subscripció, els socis han de desemborsar almenys un 25% de llur aportació mínima obligatòria i la resta, de la manera i en el termini establerts pels estatuts o per l'assemblea general.

Les aportacions al capital social per part dels sòcies poden ser obligatòries o voluntàries.

Aportacions obligatòries: ho són les aportacions inicials i totes aquelles que aprovi l'assemblea amb 2/3 dels vots, que en determinarà la quantia i les condicions per desemborsar-les (art.71).

Aportacions voluntàries: ho són les aprovades per l'assemblea però que no obliguen la totalitat de les persones sòcies i també tota aquella aportació al capital social que excedeixi l'aportació obligatòria per a ésser soci, en el moment de la incorporació (art. 73).

Interessos

En cas que els estatuts ho estableixin, les aportacions al capital social podran meritjar interessos (art.74).

L'interès no pot excedir en cap cas de sis punts el tipus d'interès legal del diner; excepte en el cas de les cooperatives sense afany de lucre que serà el tipus d'interès legal del diner.

Dret de reemborsament

Les aportacions obligatòries i voluntàries que constitueixen el capital social poden ésser:

- a) Aportacions amb dret de reemborsament en cas de baixa.
- b) Aportacions el reemborsament de les quals pugui ésser refusat incondicionalment pel consell rector en cas de baixa.

Els estatuts socials poden disposar que si, en un exercici econòmic l'import de la devolució de les aportacions supera el percentatge de capital social que s'hi estableix, els nous reemborsaments estan condicionats a l'acord favorable del consell rector.

2. Resultat econòmic

L'exercici econòmic de les cooperatives coincideix amb l'any natural, llevat que els estatuts socials disposin una altra cosa. La determinació dels resultats de l'exercici econòmic s'ha de fer de conformitat amb la normativa general comptable (art. 78).

Destí del resultat positiu

Un cop tancat l'any comptable, els excedents cooperatius i extracooperatius comptabilitzats, deduïdes les pèrdues de qualsevol naturalesa d'exercicis anteriors, i abans de la consideració de l'impost de societats, s'han de destinar (art. 81):

a) Al fons de reserva obligatori

- Un mínim del 20% del resultat cooperatiu
- Un mínim del 50% dels excedents procedents de la regularització de balanços

- 100% dels excedents procedents de les plusvàlues
- Un mínim del 50% del resultat extracooperatiu

b) Al fons d'educació i promoció cooperatiu

- Un mínim del 10% del resultat cooperatiu

Fetes les dotacions als fons de reserva, la **quantitat restant**, un cop satisfets els impostos exigibles, s'ha d'aplicar segons o acordi l'assemblea general ordinària, de la manera següent:

- a) Al **retorn cooperatiu** dels socis, que es pot incorporar al capital social amb l'increment corresponent a la part de cadascú o es pot satisfer directament a aquesta persona després de l'aprovació del balanç de l'exercici, a excepció de les cooperatives sense ànim de lucre

El retorn cooperatiu s'ha d'acreditar a cada soci en proporció a les operacions, els serveis o les activitats que cadascú hagi fet amb la cooperativa, mai en funció del capital aportat.

- b) A dotació a **fons de reserva voluntaris**, amb caràcter repartible o irrepartible.

Fons de reserva obligatori

El Fons de Reserva Obligatori (FRO) es constitueix per (art. 83):

- a) L'aplicació dels excedents
- b) Les deduccions sobre les aportacions obligatòries en el cas de baixa injustificada o expulsió dels socis
- c) Les quotes d'ingrés o periòdiques

El fons de reserva obligatori està destinat a la consolidació, el desenvolupament i la garantia de la cooperativa, no es pot repartir entre els socis, excepte en els supòsits en què els estatuts socials estableixin que té un caràcter parcialment repartible, que en cap cas pot superar el 50% del fons.

En les cooperatives sense ànim de lucre, en cap cas no es pot preveure el caràcter repartible del fons de reserva obligatori.

Fons d'educació i promoció cooperatives

El fons d'educació i promoció cooperatives (FEPC), que és irrepartible i inembargable, es constitueix amb (art. 85):

- a) Els percentatges sobre els excedents cooperatius i els beneficis extracooperatius
- b) Les sancions de caràcter econòmic que per via disciplinària la cooperativa imposi als socis.
- c) Les subvencions, les donacions i tota mena d'ajut rebut dels socis o de terceres persones per al compliment dels fins propis d'aquest fons.

El FEPC es destina exclusivament a:

- a) La formació dels socis i dels treballadors.
- b) La promoció de les relacions intercooperatives.
- c) La promoció d'activitats culturals, professionals i assistencials per als socis de la cooperativa, els seus treballadors, l'entorn local i la comunitat en general, i també la difusió del cooperativisme.
- d) L'atenció a objectius d'incidència social i de lluita contra l'exclusió social.
- e) El pagament de les quotes de la federació a la qual pertany
- f) Les accions que fomenten la responsabilitat social empresarial, incloses les de foment d'una igualtat de gènere efectiva.
- g) La promoció de la creació de noves empreses cooperatives i el creixement de les cooperatives ja constituïdes mitjançant aportacions.

L'assemblea general haurà de fixar anualment les línies bàsiques d'aplicació del FEPC, les dotacions del qual han de figurar en el passiu del balanç separadament d'altres partides.

Aplicació del resultat negatiu

En la imputació de les pèrdues, cooperatives o extracooperatives, la cooperativa s'ha de regir pels criteris següents:

- a) 50% de les pèrdues es poden imputar al FRO.

Aquest percentatge es pot incrementar en el cas, i en la mateixa proporció, que s'hagi dotat el fons de reserva obligatori en un percentatge superior al mínim legalment establert.

- b) Totes les pèrdues es poden imputar als fons de reserva voluntaris, si n'hi ha.
- c) Les cooperatives sense ànim de lucre poden imputar totes les pèrdues al fons de reserva estatutari irrepartible.

La quantia no compensada amb els fons obligatoris i voluntaris s'imputa als socis en proporció a l'activitat cooperativitzada

Les pèrdues imputades a cada soci s'han de satisfer:

- d) Directament, dins l'exercici econòmic següent a l'exercici en què s'hagin produït, mitjançant deduccions en les aportacions al capital social.
- e) Amb càrrec als retorns que podrien correspondre al soci en un futur

4. La participació en el resultat de les persones col·laboradores

En el cas de les persones sòcies col·laboradores, els estatuts poden atribuir fins a un 45% dels excedents anuals, un cop dotats els fons obligatoris, per a la distribució entre tots els socis col·laboradors, proporcionalment al capital que hagin desemborsat.

En aquest cas, s'han de fer càrrec de les pèrdues de l'exercici en la mateixa proporció fins al límit de llur aportació al capital.

6. PER A SABER-NE MÉS

Entitats de referència

- Confederació de Cooperatives de Catalunya - www.cooperativescatalunya.coop
- Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya - www.cooperativestreball.coop
- Direcció General d'Economia Social, el Tercer Sector, les Cooperatives i l'Autoempresa - http://treball.gencat.cat/ca/ambits/economia_social
- Xarxa d'Economia Solidària - www.xes.cat
- Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya - www.fccuc.coop
- Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya - www.fcac.coop
- Federació de Cooperatives d'Habitatge de Catalunya - www.fedcoophabitcat.org
- Federació de Cooperatives d'Ensenyament de Catalunya - www.escolescooperatives.cat
- Xarxa d'Ateneus Cooperatius de Catalunya - <http://aracoop.coop/ateneus-cooperatius>
- Fundació Roca i Galès. Entitat de promoció i difusió del cooperativisme a Catalunya www.rocagales.org
- Barcelona Activa - <http://www.barcelonactiva.cat/barcelonactiva/cat>
- Pam a pam - www.pamapam.cat
- Fundació Seira. Fundació per a la innovació i la projecció del cooperativisme la Catalunya - www.fundacioseira.coop

Webgrafia

- AraCoop. Programa marc de cooperació públic-privada, promogut pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies - www.aracoop.coop
- Revista. Coop, Revista anual d'anàlisi i reflexió sobre el món cooperatiu, de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya - www.cooperativestreball.coop/connecta/publicacions/revista-coop
- NEXE. publicació semestral sobre cooperativisme i economia social editada per la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya - www.nexe.coop/nexe
- Cooperació Catalana, Fundació Roca i Galès - www.rocagales.cat/publicacions/cooperacio-catalana

Autoria

Anna Arisa i Argemí, de la cooperativa Sambucus, SCCL per a la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

**Cooperatives de Treball
de Catalunya**

C/Premià 15, 1ª planta

08014 Barcelona

Tel: 93 318 81 62

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona

**Ajuntament de
Barcelona**

Economia
Cooperativa,
Social i Solidària
i Consum